

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

INTENSIFICAREA APOSTOLATULUI

Este imperativul categoric al timpului de față. E strigătul stărilor actuale în continuă tensiune. E porunca Celui ce ține vremile și oamenii sub a Sa stăpânire. Poruncă de totdeauna și de azi. Căci s'a dovedit încă odată certitudinea că nu sunt vremile sub om... Și că *pacea lui Hrisos* este o himeră fără drept la viață, acolo unde interese egoiste și strâmte exercită o evidentă supremație în detrimentul doctrinei creștine.

În jur de noi, războiul e în plină desfășurare. Puteri mari cu oarecare greutate „lumească” în cumpăna Europei, au fost desființate cu o repeziune impresionantă. Și altele sunt în joc: „ci Satana umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită.”

În acest infern al morții și pustiirii, un lucru apare evident: omenirea suferă îngrozitor. Suferă în cele trupesti ca și în cele ale sufletului: suferințe, cu vădite repercusiuni ce trec uneori dincolo de fruntariile țărilor beligerante. Dacă războiul propriu zis, este în momentul de față oarecum localizat, se resimte insistent peste tot celalalt războiu — al nervilor. Războiul, aducător de *crize sufletești* sub diferite aspecte. În aceste împrejurări sufletul omenesc luat individual sau colectiv, stăruie într'o hipersensibilitate acută. Psihoză cu ridicări și prăbușiri. Cu desorientări, confuzii și rătăcirii fatale. Cu ridicări până pe culmile senine ale eroismului și sacrificiului. Cu prăbușiri până în adâncul celor mai sobre nelegiuri și imoralități.

Acestea sunt perspectivele.

De aci și intensificarea apostolatului.

Singurul razim în ascensiunea spre culmile jertfelniciei, a fost și este *Iisus Hristos*. Singurul far îndrumător în bezna rătăcirilor și desorientărilor, este credința în Fiul lui Dumnezeu. Iar noi, urmașii Lui, suntem călăuzitori de suflete spre pa-

cea lui Dumnezeu; pace care covârșește toată mintea, care păzește inimile și cugetele în Hristos Iisus. (Filipeni 4, 7.)

Cât de grea pare misiunea preotului în astfel de vremuri și cât de înfricoșătoare răspunderea în fața lui Dumnezeu și a Neamului... Să nu uităm că suntem stimulenții cei mai autorizați, pentru ridicarea morallui, prin pregătirea sufletelor cu armele credinței, abnegației, eroismului și sacrificiului; a celor ce pleacă de pază la fruntariile Țării ca și a celor rămași.

Sufletul omenesc descătusat oarecum de preocupările pământești, pare acum mai accesibil ca altă dată pentru cele transcendente. Iar starea aceasta să nu o nesocotim. Captarea lui în alvia credinței *vii* și *active* este o necesitate inexorabilă.

Pentru intensificarea apostolatului, *pastorația individuală* să fie un punct de plecare. Prin ea coborim pacea lui Hristos în fiecare casă și ducem cu mult folos mângâiere, nădejde și întărire duhovnicească. Pentru că „datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor fără putere și să nu căutăm plăcerea noastră.” (Romani 15, 1.)

Să nizuim a infiltra în sufletele păstoriților adevărul incontestabil că Biserica lui Hristos este singura bucurie a celor nemângăiați și dătătoare de nădejde celor desnădăjduiți. Și că cel mai de preț lucru din lume este a avea conștiința că ești fiul lui Dumnezeu. Nimic nu poate egala în valoare și profunzime aceasta conștiință. Bogățiile pământului întregi cu toată fericirea și îndestularea vieții acesteia, — nimic nu sunt înaintea conștiinței ireductibile că poți ajunge fiu al lui Dumnezeu. În fața primejdiilor de tot felul, seninătatea acestei conștiințe îți dă: liniștea, calmul, tăria și eroismul mucenicilor de odinioară.

La temelia vieții noastre ca și a păstoriților să stea de ve-

ghe rugăciunea credinței și iubirea deaproapelui. Una va tămădui și întări „pe cel bolnav”, cealaltă îi va da siguranța mântuirii și satisfacția împlinirii celei mai mari porunci dumnezeiești. Cea dintâi, deschide cerul și revarsă har duhovnicesc; cea din urmă, ameliorează dureri vremelnice inerente vieții pământești.

Vremurile de astăzi ne cer să luptăm în acțiunea noastră cu sârg și *eroism paulin*. Să ne ridicăm până la identificare cu cel ce a atins piscul personalității creștine, încât s'a putut caracteriza fără modestie: „*nu mai sunt eu care trăesc, ci Hristos cel care trăește în mine*.” (Galateni 2, 20.) Incastrați în această personalitate, amvoanele vor răsuna din prisosul inimii și vor vibra însuflețite de cel mai autentic „duh profetic.”

Să fim băgători de seamă că așa zisele crize sufletești aduc întotdeauna pescuitori în ape tulburi. Misionarii rătăci-

„Deci luați seama cum umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți. Răscumpărând vremea căci zilele rele sunt.”

Efeseni 5, 15-16.

rilor sectare, cu năvoadele întinse, stau la pândă. Acestei expectative, să-i opunem imediat și deodată o acțiune defensivă și ofensivă. Prin cea dintâi, întărim staulul duhovnicesc de pângăritorii dreptei credințe. Prin cea de a doua, ostenind cu vreme și fără vreme, vom izbuti să readucem în sânul Bisericii pe cei rătăciți. „Și alte oi am care nu sunt din staulul acesta și *pre acelea mi se cade a le aduce*, și glasul meu vor auzi și va fi o turmă și un păstor.” (Ioan 10, 16.)

Iată de ce timpul de față și grija zilei de mâine, ne cer neprecupețită răvnă pastorală pentru înarmarea sufletească a păstoriților și mult entuziasm misionar întru intensificarea apostolatului. Una dă pace sufletului, cealaltă aduce tămăduire „crizelor” psihice și certitudinea stăpânirii de sine și a mântuirii prin Biserică. Pentru că scris este: „Cele ce ați învățat, și ați luat și ați auzit și ați văzut la mine, *acestea să le faceți* și Dumnezeuul păcii va fi cu voi.” (Filipeni 4, 9.)

Pr. DIODOR TODEA

Aniversarea nașterii M. S. Regelui

Capitala Ardealului desrobot, a sărbătorit cu o deosebită strălucire ziua de 16 Octombrie din acest an, când M. S. Regele nostru Carol al II-lea, a împlinit 46 de ani.

Țăranii din împrejurimi sosiți la Cluj, îmbrăcați în porturile lor de sărbătoare și cohortele de străjeri și străjere adunați în fața Catedralei noastre ortodoxe, aduceau în sufletul lor văpaia nestinsă a dragostei lor față de Regele binelui și al păcii.

Cu cât trec anii, ziua de 16 Octombrie se confundă tot mai mult cu însași ziua țării. Suveranul — după fireasca și vechea concepție românească — face parte integrantă din corpul Țării. Dinasticismul românesc, este fără pereche în istoria tuturor popoarelor, pentru că M. S. Regele nostru Carol II-lea este simbolul permanent al unității sufletești a neamului și al solidarității Statului românesc. El este Acela care cu pricepere și cu un înalt patriotism, conduce în timpurile așa de grele de

azi destinele neamului nostru, pentru a-l duce la limanul fericirii.

În ziua de 16 Octombrie, toate altarele Țării, erau jăratec fierbinte de rugăciuni evlavioase, pentru M. S. Regele nostru Carol al II-lea. În ziua 16 Octombrie, și cerul era mai senin ca altă dată și soarele mai cald. Strălucirea soarelui se întrecea cu aceea a Coroanei românești, iar căldura lui, cu căldura rugăciunilor Bisericii noastre strămoșești.

Noi am înălțat aceste rugăciuni în fața Catedralei noastre, unde a avut loc și sfințirea catargului și Pavilionului Național al Cohortei străjerești Cluj, înfipt adânc în pământul Clujului.

Serviciul religios l-a celebrat Prea Sfințitul nostru Episcop *Nicolae*, înconjurat de un sobor de șase preoți. Răspunsurile au fost date de corul studenților Academiei teologice ortodoxe din Cluj.

Au asistat șefii autorităților civile, militare și străjerești în frunte cu

Domnii: Prof. Dr. Coriolan Tătaru, rezidentul regal al ținutului Someș, General Cristea Vasilescu comandantul corpului VI Armată Cluj, Dr. Sebastian Bornemisa, primarul Municipiului Cluj și Insp. Atanasie Popa comandantul Străzii Țării din Ținutul Someș ș. a.

După serviciul religios, P. S. S. Episcopul Nicolae, a rostit o cuvântare care constituie un întreg capitol de educație românească și creștinească. Din această cuvântare desprindem cele ce urmează:

„Ne-am împreunat în mare zi de praznic, rugăciunile noastre, cu rugăciunile Națiunii întregi, care într-o singură suflare s'a înălțat spre cer, în semn de slavă și recunoștință.

Rugăciunea noastră fierbinte s'a înălțat pentru sănătatea M. S. Regelui nostru, care cu o vrednicie neasemuită conduce destinele neamului.

Dacă astăzi suntem cinstiți în afară și disciplinați înăuntru, o datorăm fără îndoială în primul rând bunului Dumnezeu, dar în al doilea rând M. Sale Regelui nostru Carol al II-lea, care cu mintea Sa înțeleaptă și dragostea față de Țară și neam, stă de veghe neclintit.

Pentru voi, iubii străjeri, ziua de azi are o importanță în plus. Dumnezeu așa a voit ca tocmai în ziua nașterii M. Sale Regelui, să vă înălțați mai întâi steagul vostru tri-

color, pe acest catarg ce stă în fața noastră, în fața bisericii noastre strămoșești. Aceasta este un simbol, căci Biserica strămoșască a fost aceea, care a binecuvântat în cursul veacurilor toate năzuințele istorice ale neamului nostru românesc.

Să ne aducem aminte de colaborarea rodnică, de peste veacuri, care a existat între Biserica aceasta și Neam. Să luptăm pentru desăvârșirea acestei conlucrări armonioase și să cimentăm legătura dintre idealul național și idealul credinței strămoșești.

Catargul acesta național stă adânc înfipt în pământul acesta românesc, dar se înalță în același timp spre ceruri; așa să vă fie și vouă totdeauna viața legată și înfiptă adânc în pământul acesta care este al nostru, iar inima să vă fie ridicată către cer, acolo de unde vine darul lui Dumnezeu.“

În încheiere, a binecuvântat tineretul încadrat în Straja Țării și a urât domnie glorioasă Marelui Străjer.

Urmând apoi cuvântările oficialităților, serbarea s'a încheiat cu defilarea cohortelor străjerești.

După masă la ora 5 s'a ținut la Teatrul Național un mare festival artistic străjeresc la care a luat parte și P. S. S. Episcopul nostru Nicolae.

Trăiască Regele!

N. B.

scrisoare adresată redactorului, în care spune printre altele că a copiat acest manuscris de pe un vechi manuscris cu litere cirile. Care manuscris are mai multe povești de aceea scrise în el, ca de ex. tâlcul celor 12 Vineri mari de peste an ș. a.

Manuscrisul are la începutul lui această notă lămuritoare: „Aciasta carte s'au scris de Nicolae Hubian Kaprari la baron Țobel 61 linie infanterie regiment 3-lia Batalion 3-lia Gramatir Companie în Italia. Dat în Mantovă în 7 Iunie 1856.

„Povestea lui Satanail“ e o poveste în legătură cu nașterea pământului. Pare a fi de inspirație bogomilă.

2. Un codice. Avem și textul după care a copiat Iosif Olariu „Povestea lui Satanail“. E în format mic (în 16), legat în lemn și pânză neagră. Începe cu Povestea lui Satanail. Urmează diverse povești și însemnări. E scris de „Nicolae Hubian Kaprari la baron Țobel“. Codicele de care vorbim pare a fi un fel de notes-memoriu al unui căprar român, care a notat în el povești, impresii personale, etc.

3. O poveste de Ion Pop Reteaganul. Nu știu de unde avem acest manuscris. Cuprinde o poveste scrisă pe coale mari și neîngrijit.

4. Manual de dogmatică. Manuscris din 1819 din Suciul de jos. Note: Cănuț Popa Popovici din Oarda de jos. Prot. Iosif Ognean, Mindea Kato, Petru Perhaița, paroh.

5. Manual de dogmatică cumpărat de Ilie Roșca din Tâmașa dela p. Ioan Popa din Perșani. Ioan Popa din Perșani 1836, Ilie Roșca 1836—1837.

6. Manual de dogmatică. Vasile Popovici, paroh, Râpa de jos, 1840.

Toate aceste dogmatici par a fi însemnări sau manuale pentru seminarul teologic dela Sibiu. Numele amintite sunt auditori și copiatori ai cursului, nu autori.

7. Câteva cazanii.

8. Predică la intrarea în parohie și la Joia Mare. Ioan Man, paroh, Rogoz 1828.

9. Cazanii la îngropăciuni 1781.

10. Versul lui Moise, al Botezului, al răstignirii Domnului. Scrise de Ilie Roșca, paroh în Perșani 1831—1842.

11. Catavasii. Manuscrisul pare a fi dela începutul secolului trecut. Avem mai multe cărți rituale, copiate în prima jumătate a secolului trecut de preoți, dieci și țărani. Ne face impresia că în Nordul Ardealului, lipseau cărțile rituale. Regiunea fiind săracă, iar cărțile scumpe, credincioșii copiau cărțile rituale. Scrise caligrafic, aceste copii au servit decenii întregi stranelor rurale.

12. Catavasii. Aceste cântări fiind necesare la serviciile religioase probabil existau în mai multe copii. La Muzeu sunt două manuscrise. Ambele au format mare și sunt scrise cu caractere foarte frumoase.

13. Cazaniile praznicelor împărătești. Sunt scrise pe hârtie în format folio, în satul Cupșeni (jud. Someș) pe timpul popii Ștefan, de țărănul Cureu Ioan al lui Toader.

14. Molitvelnic, fără loc, dată și autor.

15. Manual de dogmatică și alte notițe scrise de pr. Ion Man din Rogoz, 1826 (În 1826 luna lui April în 17 zile m'am făcut diacon și în 18 preot desăvârșit.)

16. Caet de învățături dogmaticești. (Pare a fi tot dela începutul secolului-XIX.)

17. Cuvântări: a) Cuvânt pentru Adam și Eva; b) Cuvânt pentru Sf. Troiță; c) Cuvânt pentru Isac în pustie; d) Cuvânt pentru moartea lui Avram; e) Cuvânt pentru înțelepciunea cea smerită; f) Cuvânt pentru frica îngerului; g) Cuvânt pentru Melchisedec; h) Cuvânt pentru viața Plachudei; i) Tâlcul Sfintei Liturghii. Scrise de Gheorghe Felea 1745.

18. Manuscris de preotul Ion Man

MANUSCRISELE

dela Muzeul Episcopiei ortodoxe din Cluj.

În Capitala Ardealului, odată cu reînființarea ctitoriei lui Ștefan cel Mare, — a Episcopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului, — s'a născut și ideea întemeierii unui muzeu eparhial, în care să se adune cărți vechi, manuscrise, picturi și obiecte bisericesti. Azi, sub înțeleapta oblăduire a P. S. Episcop Nicolae Colan, muzeul s'a realizat. Nu vom

descrie acum colecțiile Muzeului aranjat la etajul al doilea al Palatului episcopal, ci mă voi ocupa numai de manuscrise. Prin osteneala Păr. Dr. Seb. Sianca, Muzeul e în posesiunea unor manuscrise inedite. Le voi prezenta în ordinea catalogării.

1. Satanail. E manuscrisul unui articol trimis de Iosif Olariu, ziarului „Poporul Român“ și însoțit de o

FOILETON

Contribuția Bisericii noastre la opera școlară din ținutul Bistriței.

După acestea se dispune repararea școlii și e numit învățător Alexandru Popoviciu din Buduș. La 14 Ianuarie 1886 școala e reparată și deschisă, dar acum se pun în cale alte obstacole; inspectorul regesc ungar și Primăria nu voesc a recunoaște școala, până nu vor primi ordin dela Minister, și copiii cari o frecventează sunt puși ca absenți dela școala de Stat, iar părinții amenințați. Învățătorul Alexandru Popoviciu, amenințat și el, nu ține cursuri decât trei zile și pleacă, iar școala se închide.

Pentruca acțiunea de maghiarizare să progreseze, comitele suprem Desideriu Banffy provoacă în 1885 comitetele școlare, ca pe lângă învățătorii noștri actuali definitivi, să se institue alți învățători ajutoari, numai pentru predarea limbii maghiare și încă cu amenințarea, că în caz de neascultare vor numi înșiși ei acești învățători. Ajuns cazul la cunoștința sinodului protopopesc, acesta îndată așterne un memoriu documentat de protestare față de amestecul păgubitor al Statului. Rezultatul a fost că s'a amânat realizarea numitei dispozițiuni, dar pentru aceea urmărirea sistematică

a rezultatelor predării limbii maghiare a adus a-movarea mai multor învățători. Sinodul protopopesc din acest incident, roagă Consistorul să intervină pe lângă guvern pentru anularea dispoziției, considerată ca act de volnicie, care taie adânc în autonomia Bisericii noastre. Astfel se lupta în vremurile acestea Biserica pe deoparte și învățătorii de altă parte cu dușmanul cel mai periculos al neamului nostru.

Pe lângă legiurile din 1868 și 1879, școala noastră a avut să treacă prin o altă încercare grea, dar pe care încă a biruit-o. Este vorba de articolul de lege XXVI din anul 1893, în virtutea căruia fiecare parohie e obligată a ridica salariul învățătorului la minimum 300 cor. anual; în cazul, că parohia nu e în stare, atunci complectarea ce trece peste 60 cor. se va face din partea Statului, având acesta dreptul de-o ingerință mai mare asupra respectivei școale, stând în voia lui a-o sista oricând. Considerând salariile mici de până acum, apoi greutatea cumpărării poporului de-a majora aceste salarii, vom înțelege că și primejdia era mare.

La îndrumarea Consistorului de-a satisface acestei îndatoriri, protopopul Simion Monda răspunde în toamna anului 1893, că toate parohiile s'au învoit la majorarea salariilor conform legii, unele după o opunere oarecare, cum a fost Cușma, iar Bârla s'a unit cu gr. cat. Singură parohia Șieu-

Sfântul, din cauza numărului mic al credincioșilor și sărăciei acestora, precum și din faptul că era școală de Stat, n'a putut să majoreze salariul și așa s'a închis și aici școala noastră.¹⁾

Deși s'au declarat parohiile a-și susține școlile cu mijloacele proprii, totuși mai târziu au cerut întregirea cvincvenalelor prin Stat, iar câteva și salariul și așa ingerința Statului era infiltrată, încât unii învățători ajungeau în conflicte cu directorii școlari, cari erau preoții, simpatizând cu streinii. Noroc că numărul acestora a fost de tot mic.

Intreaga această falangă de persecuții a făcut ca demnitatea națională a poporului nostru să se deștepte și să fie apărată. Încep parohiile la înlocuirea edificiilor școlare bătrâne cu altele noi corespunzătoare, drept că cu jertfe materiale nespuse de grele.

O nouă și ultimă grea încercare se abate peste mult obiditele noastre școale confesionale în general, în anul de tristă pomenire 1907. În acest an se votează legea distrugerii școalelor românești, numită legea lui Apponyi. Intre alte multe măsuri de reprimare a dreptului nostru în predarea limbii materne a materiilor școlare, este și măsura majorării salariilor învățătorilor, în credința că Românii lipsiți fiind, nu vor putea satisface și așa va dispune Statul în școlile noastre pe motivul ajutorului ce-l oferă.

¹⁾ Ms. nr. 282/1893 prot. din arhiva protop. Bistrița.

din Rogoz, 1826. Pe o foaie volantă, preotul Man a copiat o cântare — „Vers frumos ce se cântă la veselle”. Cineva a transcris cântarea pe aceeași foaie, cu litere latine.

19. *Istoria bisericească* de Dr. Ioan Stroia, fost Episcop al Armatei. Cuprinde istoria bisericii universale (535 p.) și istoria bisericii române (186 pg.)

20. *Curs de pastorală*, dela Seminarul din Sibiu (de pe la 1900).

Diacon I. E. NAGHIU

Buletinul războiului

Activitatea pe frontul de vest se menține tot în ritmul redus dela început, din cauza ploilor și a terenului dificil din fața liniei Siegfried. Atacuri mărunte de patrulare, tir de artilerie în anumite puncte, sboruri de recunoaștere cu lupte aeriene între germani și francezi. Un raport fran-

cez arată, că în curs de o lună au căzut 24 avioane germane și 8 franceze. Semnalându-se mari concentrări de trupe la Rin în fața Alsaciei, pionierii francezi au aruncat în aer trei poduri mari. Submarine germane au torpilat un mare cuirosat englez de 29.000 tone cu 1000 marinari. Au fost salvați abia 400 dintre ei. Cancelarul Hitler speră încă într-o intervenție a Statelor Unite pentru tratative de pace. În caz de nereușită el anunță un războiu distrugător cum nu l-a cunoscut încă istoria. Firește Anglia și Franța își iau și ele toate măsurile militare spre a face față unei asemenea amenințări grave. Finlanda crede, că susținută de America și țările neutre de nord, va putea încheia un acord acceptabil cu Rusia. Deocamdată și ea evacuează orașele principale, mobilizând și femeile pentru aprovizionarea armatei.

Cum vor funcționa școlile normale superioare.

Ministerul educației naționale a dat o decizie prin care se stabilesc obiectele ce se vor preda în anul școlar 1939—40 la toate cele trei școli normale superioare din Cluj, Iași și București:

Limba română, limba latină, limba franceză, limba germană, matematici, filosofie, religie și istorie.

În fiecare școală se vor face și lecțiuni pentru specialitățile secundare alese de candidați, de către profesorii liceului de aplicație, după orarul alcătuit de conducerea școlii respective.

Numai la București se vor preda: limba engleză, limba italiană, educație fizică și artele frumoase.

Candidații care doresc să treacă examen de capacitate la aceste obiecte ca specialități principale, se vor înscrie deci la Școala normală superioară din București. Cum aceste

obiecte de specializare se predau în anul II și III, licențiații dela celelalte universități din țară, vor adresa cererile lor la Școala normală superioară din București.

Numai la Iași se vor preda în acest an, științele fizico-chimice și științele naturale. Prin urmare, candidații dela București și Cluj, care doresc să urmeze aceste specialități, se vor înscrie la Școala normală superioară din Iași.

Numai la Cluj se vor preda: studiul mărfurilor, științele juridico-economice și științele comerciale. Toți candidații dela București și Iași vor trebui să se înscrie la Școala normală superioară din Cluj pentru pregătirea în aceste specialități.

Locurile vacante se repartizează pentru anul școlar 1939—40 la cele trei școli normale superioare, în modul următor:

La aceste locuri vor candida studenții din anul IV al Facultăților de litere și științe, pentru toate specialitățile, afară de religie, pentru care se cere licența în teologie. De asemenea candidații pentru desen și calligrafie vor trebui să fie absolvenți ai Academiei de arte frumoase.

Concursul pentru ocuparea acestor locuri se va ține între 15-28 Octombrie 1939, urmând ca până la 1 Noembrie, rezultatul să fie dat, elevii să fi intrat în internat și cursurile și lucrările se începă în mod normal la această dată.

INFORMAȚIUNI

Suveranul și Țara. *Presa acestei săptămâni a închinat pagini speciale și chiar numere întregi aniversării zilei de naștere a Suveranului nostru. Manifestațiuni publice în toate orașele au avut loc în 16 l. c. din cari s'a desprins dragostea nemărginită față de purtătorul mândru al destinelor românești. A fost o unanimitate de simțire și solidaritate impresionantă a tuturor cetățenilor cu glorioasa noastră Dinastie, ceea ce a dat Țării înăuntru și în afară de hotare încredere și siguranță în pregătirea și viitorul ei.*

Convocarea Sf. Sinod. I. P. S. Patriarh Nicodim a convocat membrii Sf. Sinod în sesiune ordinară pe ziua de 18 l. c. ora 10 dim. În ajun se va întruni sinodul permanent. La ordinea zilei sunt o serie de chestiuni importante, printre cari și aceea a ocupării scaunului de mitropolit al Moldovei.

Duminecă 15 Octombrie a. c. s'a sfințit, în prezența d-lui Comandant T. Sidorovici și a unor înalți oaspeți din București, în localitatea Breaza, biserica veche din Gâlgău (jud. Someș) adusă aici, în acest centru străjeresc, ca să fie mărturie peste vremuri, că Neamul nostru prin credința lui strămoșească e merit să biruie și de aci înainte toate vrăjmașii ce-i vor sta în calea destinului

său. Actul sfințirii a fost săvârșit de către P. S. Sa Partenie Ciopron, episcopul Armatei. Iar delegatul Episcopiei noastre la această sfântă solemnitate a fost printr'o coincidență fericită, Părintele consilier Ion Goron, care mai bine de un deceniu, a servit la Altarul acestei sfinte biserice, veche cam de patru sute de ani. La sfințirea ei au participat și credincioșii noștri din Gâlgău, printr'o delegație numeroasă în frunte cu preotul de azi al locului Teodor Perhaița.

Fundațiunea Em. Gojdu. Se cunosc intervențiile stăruitoare de ani de zile făcute de autoritățile noastre bisericești și de conducerea F.O.R.-ului pentru repatrierea Fundațiunii Gojdu dela Budapesta. Vecinii noștri însă se lăsau greu și făceau tot felul de dificultăți, deși le-am satisfăcut contraserviciile cerute. În cele din urmă, văzând tratamentul de faoare ce i se aplică minorității maghiare de guvernul renașterii naționale, guvernul ungar a anunțat în programul sesiunii parlamentare din toamnă și ratificarea Acordului încheiat cu privire la Fundațiunea Gojdu.

Să ne mai așteptăm la o nouă amânare? Ar fi prea mult.

Suspendarea Serviciului Social. M. S. Regele a semnat Vinerea trecută decretul prin care se suspendă aplicarea legii pentru înființarea Ser-

Deci art. XXVII obliga parohiile să majoreze salariul învățătorilor la cel puțin 1000 cor. anual plus gradațiile respective. Această nouă grea încercare a determinat pe multe parohii să cedeze față de Stat și forțate de împrejurări să admită amestecul mai mare în trebuințele școlare. La îndrumările Consistorului precum și la obligația impusă de sinodul nostru protopopesc — care încă s'a ocupat de această situație — administratorul protopopesc Vasile Bălan, tatăl I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan, se deplasează în fiecare parohie, stăruind și îndemnând credincioșii să-și susțină școlile cu toate jertfele posibile. Stăruie mai ales pe lângă preoți ca aceștia să desvolte și să cimenteze în sufletele credincioșilor Bisericii noastre, sentimentul de jertfă, isvorător din dragostea de neam și lege, pentruca așa să se poată mântui caracterul confesional al școlilor din tractul nostru.

S'a pus deci din toate părțile ținta supremă, susținerea școlilor confesionale curate, în cari veacuri înainte să se cultive alipirea față de legea strămoșească, iubirea față de limba, datinile, cântecul și jocurile noastre naționale, adică aici să se promoveze pe lângă educația și instrucția obligată și dragostea față de toate atribuțiile cari formează ființa noastră etnică națională.

Foarte bine a știut să sintetizeze isvorul dăruirii cu care se apărau Românii față de toate

încercările de maghiarizare, Episcopatul Bisericii gr. or. române în 1904 prin cuvintele: „Forța brută e element distructiv; putere asimilatoare este numai libertatea, egalitatea și iubirea creștinească a deaproapelui. Statul e mare, statul e puternic, interesele lui sunt sfinte, el poate da și poate lua, dar și mai puternic este adevărul și spiritul timpurilor. Orice s'ar întâmpla Exelență, Domnule Ministru, biserica noastră și poporul nostru cu credință își va îndeplini datorințele șale față de patrie, dar limba sa nu o va părăsi, căci scris este despre dânsul, că mai mult își iubește limba, decât viața.”)

Rezultatul acestor înalte și nobile sforțări a poporului nostru cum și a vrednicului adm. protopopesc Vasile Bălan, a fost îmbucurător și-l aflăm în Raportul oficiului protopopesc Nr. 61—1909 de următorul cuprins: parohiile Borgo-Prund, Borgo-Bistrița, Borgo-Joseni, Borgo-Rus și Ida-mare s'au declarat a-și susține școala confesională în conformitate cu art. XXVII din mijloacele proprii, înțelegându-se aici atât salariul fundamental cât și cvincvenalele; parohiile Chintelnic și Galați asigură întreg salariul, cu excepția cvincvenalelor pe cari le vor cere dela Stat; parohiile Borgo-Suseni, Borgo-Mijloceni, Blașfalăul de sus, Blașfalăul de jos, Caila și Cușma s'au declarat a-și susține școala

) „Reprezentățiunea episcopatului bis. gr. or. române”. Sibiu 1904, p. 18.

lor pe lângă petiționarea unui ajutor dela Stat în suma de sub 200 cor. la salariu, iar cvincvenalele în întregime dela Stat; în fine parohiile Bârla și Șimotelnic încă își susțin școala lor pe lângă acordarea unui ajutor dela Stat în sumă ce va trece peste 200 cor. plus toate cvincvenalele. Deci nici o parohie n'a abzis de școală, ci toate s'au declarat că vor contribui cu sumele oferite numai până ce Statul va lăsa neștirbit caracterul ei confesional.

Astfel s'a trecut cu bine și peste această grea încercare de destrămarea școlii noastre și în văltoarea acestor vremuri de urgie, au început să răsară pretutindeni edificii școlare noi și corespunzătoare, astfel că până la 1910 în toate parohiile s'au zidit noi edificii. Învățătorii se năzuiau și ei în cea mai mare parte, ca pe lângă greutățile cu încasarea salariului și în butul persecuțiilor vitrege, să fină mereu aprinsă flacăra culturii române, care în licăririle ei înăbușite cuprindea lumina curată și strălucitoare ce avea să vină.

Isbucnirea războiului din 1914 a făcut să stagneze întrucâtva tendința de maghiarizare a școlilor noastre. Grișile bătlăiei și alte năcazuri, ne-au scăpat de acest pericol. Dar mai ales împlinirea visului strămoșesc în 1918 și statificarea școlilor de Statul român, a adus cu sine mântuirea mult dorită.

(Stăruind).

Pr. T. CIURUȘ

viciului Social. Iată textul decretului: **Art. 1.** Se suspendă aplicarea legii pentru înființarea Serviciului Social din 18 Octomvrie 1938. **Art. 2.** Funcționarii superiori și inferiori ai Serviciului Social și ai subdiviziunilor lui, vor fi repartizați la alte instituții de Stat. **Art. 3.** „Fondul Serviciului Social” deus la Banca Națională a României va fi afectat înzestrării armatei. **Art. 4.** Repartizarea și încadrarea personalului Serviciului Social și al subdiviziunilor lui la instituțiile de Stat se va face prin Jurnal al Consiliului de Miniștri, după propunerea Președintelui Consiliului de Miniștri.

Școala de cântăreți din București. În urma hotărârii luate de I. P. S. Patriarh Nicodim, școala de cântăreți bisericești din capitală va fi mutată la mănăstirea Căldărușani, din județul Ilfov. Elevii vor fi toți interni, ca și până acum. Atmosfera dela mănăstire va fi de sigur mai prielnică pentru pregătirea cântăreților, decât cea dela oraș cu toate ispitele lui.

Fondațiunea N. Vecerdeea pentru tineret. Știam că de curând decedatul fruntaș ardelean Dr. Nicolae Vecerdeea, fost consilier la Inalta Curte de casație, destinase o mare parte din agonisita lui pentru o fundațiune culturală. Aflăm acum că această fundațiune se ridică la suma de două milioane Lei, din care se vor da burse tinerilor merituosi dela Liceul Gh. Lazăr din Sibiu. Defunctul a dispus ca administrarea s'o facă Reprezentanta Fundațiunii Gojdu, în semn de recunoștință pentru bursa ce i-a dat-o în timpul studiilor universitare. Binecuvântată fie amintirea acestui vrednic român ortodox, care perpetuiază o admirabilă tradiție de idealism a luptătorilor noștri ardeleni.

AVIZ. Atragem atențiunea Onor. Preoțimi, că a apărut — pentru timbrarea actelor bănești (chitanțe și facturi — un indicator de precizie redactat în conformitate cu ultima modificare adusă legii timbrului. Lucrarea e întocmită de *d-l Const. M. Petroniu* (Dej, str. Mircea cel Bătrân Nr. 2). De vânzare la librării și la autor.

Pace la granița de vest. În urma unor demersuri prietenești ale Jugoslaviei, României și Ungariei au convenit să reducă simultan efectivele militare concentrate la frontierele lor. Hotărârea a fost de îndată pusă în aplicare. Faptul a avut un răsunet deosebit în străinătate, presa subliniind tactul și prevederea României de a se menține în cea mai strictă neutralitate, de a contribui la localizarea războiului mondial.

Schimb de populații. În urma discursului rostit de cancelarul Hitler, guvernul german a și început tratative cu guvernele țarilor baltice (Letonia, Estonia, Lituania) pentru mutarea populației germane în nouile teritorii din Polonia cucerită. Mai multe vapoare germane au sosit în portul Riga spre a îmbarca primele convoiuri. Lichidarea averilor celor

mutați se face simultan. Cancelarul Hitler preconizează acest schimb de populații pentru tot estul și sud-estul Europei, spre a putea avea astfel în granițele Reichului pe toți conaționali săi.

Evacuarea orașelor suedeze. În fața amenințării ce se anunță, Inspectorul general al apărării aeriene pasive din Suedia a dat instrucțiuni ca să se studieze realizarea evacuării a 20 din cele mai mari orașe suedeze. O parte din populația acestor orașe va fi astfel evacuată de îndată ce s'ar ivi primejdia unor raiduri aeriene. În ce privește Stockholm, se prevede la caz de nevoie deplasarea a 20 până la 25 la sută din populația Capitalei.

BIBLIOGRAFIE

Protosinghelul Vasile Vasilache: „Dumnezeu este lumină”. Predici. Tipografia Sfintei Monastiri Neamțu, 1939, în 8°, 350 pag.

Tinărul doctor în teologie a Facultății din Chișinău, Protosinghelul Vasile Vasilache, a publicat o lucrare vastă despre *Predică în evul mediu* și o carte de popularizare religioasă *Lauda Moldovei. Sfânta cuvioasa Paraschiva*. A scris diverse articole teologice, mai ales în „*Mitropolia Moldovei*”, iar anul acesta ne-a dat un volum de predici, intitulat așa de sugestiv: „*Dumnezeu este lumină*”. Volumele de predici sunt relativ rare. Poate sunt rare din cauza că se adresează — sau cel puțin sunt citite — numai de propovăduitorii Cuvântului lui Dumnezeu. Marele public citește numai volumele de predici ale somităților universale (Bossner, Laccordaire, etc.) și de multe ori chiar și acelea numai pentru interesul literar ori filosofic. Preoții citesc volumele de predici mai ales pentru interesul practic. Citind volumul Păr. Vasilache debarasat de ambele puncte de vedere, căutând în el elementul religios în dinamismul retoric al unei cuvântări bisericești, găsești în paginile ei foarte mult elan și mult duh creator. Predicile sunt scrise în formă simplă, accesibilă oricui. E — și vrea să fie — o operă comunicativă, o carte care să se adreseze sufletelor preocupate de problema religioasă. Ar fi un deziderat nobil să o vedem în mâinile multora.

Diacon Iosif E. Naghiu.

A apărut „*Revista Teologică*” Nr. 10-11 pe Octomvrie—Noemvrie 1939 de sub patronajul I. P. S. Mitropolit *Nicolae*, cu următorul cuprins:

Diacon Dr. Grigorie T. Marcu: Atitudinea preoțimii noastre față de evenimentele actuale; Prot. Dr. Sebastian Stanca: Propaganda unației în Munții Apuseni; Prof. Emilian Cioran: Mitropolitul Șaguna și administrarea averilor bisericești; Preot Vasile Coman: Raportul dintre rugăciunile pentru cei morți și purgator; Preot Axente Tomuş: Preotul și sănătatea poporului; Prof. Dr. Nicolae Neaga: Ecclesiastul (Scurte note explicative); Prot. Mihail Neagu: Predică la Dumineca XXI după Rusalii; Dr. Grigorie T. Marcu: Atitudini: Regimul sectelor din România (VI. Instabilitatea lui. Decizia ministerială din 12 Iuliu 1939.); Dr. Grigorie T. Marcu, Pr. Ioan Chioaru, Diacon Iosif E. Naghiu, Pr. D. Veștemean, Pr. Ioan Bunea, Pr. L. David și Prof. Dr. N. Neaga: Mișcarea literară. Gr. T. M.: Note și Informații.

Nr. 683/1939.

(32) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei *Toplița-română II*, de cl. I., protopopiatul Reghin, devenită vacantă prin pensionarea preotului Gavril Maier, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Renășterea*”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar de la Stat.
 2. Casă parohială cu dependențe.
 3. Sesiune parohială 16 $\frac{1}{2}$ jug. cositor, arător și fânaș.
 4. Cinci stânjeni lemne de foc sau echivalentul în bani.
 5. Câte o mierță bucate și o zi de lucru anual dela circa 400 familii.
 6. Venitele stolare obicinuite.
- Preotul este obligat a servi tot a treia Duminecă și a doua zi a sărbătorilor mari în biserica din cătunul Ciobotani.

Candidații își vor înainta în termen cererea cu toate documentele la Veneratul Consiliu eparhial din Cluj, iar în parohie se pot prezenta numai cu aprobarea Prea Sfințitului Episcop și cu avizul oficiului protopopesc. Reghin, la 19 Iunie 1939.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu consiliul parohial din Toplița.

I. Maloș, protopop.

Nr. 1243/1939.

(33) 2—2

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de cl. I-a *Cara*, protopopiatul Clujului, devenită vacantă prin transferarea parohului, prin aceasta se publică concurs, cu termen de 20 zile, socotit dela prima publicare în *Renășterea*.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela Stat cu referire însă la ordinul Min. Cultelor în vigoare.
2. Casă parohială, însă fără dependențe.
3. Sesiune parohială de 32 jug. arător și fânaș.
4. Stola obicinuită.

Candidații își vor înainta, în termenul fixat, cererea cu actele regulamentare în original, Ven. Consiliu eparhial Cluj, dar în parohie se pot prezenta valabil numai având încuviințarea protopopului. Candidații vor respecta prevederile noului Regulament pentru parohii.

Cluj, 6 Octomvrie 1939.

Consiliul parohial din *Cara* în înțelegere cu oficiul protopopesc.

N. Vasiiu, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

Nr. 2946—1939.

Donațiunile făcute pe seama bisericilor din eparhia noastră în cursul anului 1938.

Cu sume mai însemnate au contribuit:

15. *Protopopiatul Unguraș:*

	Lei
Pentru parohia:	
Baica: Primăria com. Hida, pădure	61.745
” Banca Națională, Cluj	5.000
Bodia: Comuna politică, pădure	170.000
Buciumi: Liste de subscripție	25.379
” Ministerul Cultelor	10.000
” Mai mulți enoriași	8.410
Gălpăia: Prefectura județului	35.000
” Elisabeta Dr. Roman, Mediaș	15.490
” Comuna politică	10.000
” C. Botez, magistrat, București	6.925
” Zamfir Brătescu, București	3.500
” Maria Goreiu, București, potir	3.000
” Cristolțean și soția, o cruce	2.500
” D-ra Leményi, Cluj, 2 sfeșnice	1.500
” D. Mărgineanu, insp. Zălau	1.000
” Gh. Cristorean, Jibou	1.000
” Veturia Oct. Goga, Ciucea	1.000
Hida: Mai mulți enoriași	52.000
” Ministerul Educației Naționale	25.000
” Comuna politică	15.000
Jac, fil. Brebi: Prefectura județului Sălaj	14.000
” Consiliul Eparhial Cluj	2.000
Jibou: Ministerul Agricult. și Dom., material	45.000
” Comuna politică	25.000
” Ministerul Cultelor	10.000
” Prefectura județului Sălaj	9.400
” Pretura plasei Jibou	8.500
” Col. G. Petrescu, prefect	5.000
Rachiș: Col. G. Petrescu, prefect	20.000
Romita: Dumitru Mastan, Zălau	10.000
” Comuna politică	1.000
” Mai mulți enoriași	1.500
Sânpetru-Almașului: Arhim. Dr. E. Roșca, Sibiu	50.000
” Prefectura jud. Cluj	15.000
Sântămăria: Banca Națională, Cluj	1.000
Stâna: Pr. Iuliu Goșescu, la odăjdii	1.000
” Cristea I. Buciuman, la odăjdii	3.700
” Cr. Gh. Buciuman	1.000
Tămașa: Ministerul Educației Naționale	10.000
” Dr. Cioran, prof. Cluj	1.000
Unguraș: Prefectura județului Sălaj	30.000
Vaşcapău:	30.000
” Primăria comunală	30.000
” Ministerul Cultelor	10.000
Zălau: Prefectura județului Sălaj	20.000
Zimboru: Ministerul Educației Naționale	25.000
” Prefectura județului Cluj	25.000
Danii mai mici pentru 3 parohii	1.920

Total: 859.469

Distinșilor donatori le exprimăm vii mulțumiri și pe aceasta cale. Consiliul eparhial.